

KENNETH ERIKSSON
JEANETTE BJÖRKQVIST

**KOVAT
KADUT**

AMMATTIRIKOLLISTEN JÄLJILLÄ

WSOY

KENNETH ERIKSSON
JEANETTE BJÖRKQVIST

KOVAT KADUT

AMMATTIRIKOLLISTEN
JÄLJILLÄ

SUOMENTANUT KARI KOSKI

Werner Söderström Osakeyhtiö
Helsinki

Suomentaja on saanut tukea käännöstyöhön Suomen Kulttuurirahastosta.

Teos julkaistaan samanaikaisesti ruotsiksi nimellä

Hård mot de hårda. True crime – en bok om brott.

© Jeanette Björkqvist ja Kenneth Eriksson 2020

Suomenkielisen käännöksen © Kari Koski ja WSOY 2020

Werner Söderström Osakeyhtiö

ISBN 978-951-0-45110-6

Painettu EU:ssa

SISÄLLYS

Prologi	7
Päättäväinen nuorimies perustaa etsivätoimiston	15
Monta mutkaa matkalla poliisiksi	23
Levottomuus on voimavara	29
(Järjestyspoliisi 1983–1986)	
Narkkareita, myymälävarkaita ja liikenteenvalvontaa	31
Perheväkivalta nousee esiin	36
Kuin norsu posliinikaupassa	42
(Asuntomurtojaos 1986–1991)	
Melkein myöhässä synnytyslaitokselle	45
Erikoiset setelit johtavat varkaan jäljille	47
Isokenkäinen murtomies (1987–1988)	51
Hyvä kuulustelija osaa motivoida konnia	57
Rosvojahdissa rakennusmiehen kuteissa (1991)	60
Ei päivää ilman pankkiryöstöä	64
(Ryöstöjaos 1991–2010)	
Juonikas Kakkuryöstäjä (1991–1994)	68
Kolmas poika syntyy (1992)	71
Heroiinin voimalla (1993)	74
Honda-liiga (1993–1994)	80
Tehtaankadun poliisimurhat (1997)	87
Jengit alkavat järjestäytyä	91
Kiskontaa ja kadonneita sormia (1999 ja 2001)	93
Kohtalokas kesäkuun aamu	103
Kultaryöstäjät löytävät Suomeen	110
Lindroos ryöstöjen kohteena (2005)	113
Ryöstöjaos hajoaa (2009)	118

Huorapoliisina kentällä	123
Ilotyttöjä ja siveetöntä elämää	127
Suuri puhdistusoperaatio (2000–2001)	130
Huono laki kapulana poliisin rattaissa	138
Venäjän suurlähetystö hermostuu (2004)	142
Seksin myynti siirtyy nettiin	146
Eirilainen 21-vuotias (2006)	148
Suojattomia naisia, himokkaita miehiä	158
»Kun kyrpä seisoo, aivot lakkaa toimimasta» (2008–2009)	160
Kuka ostaa seksiä ja keneltä?	167
Hankalia asiakkaita	171
Puhelinkuuntelu kaatoi nigerialaisverkoston (2009–2010)	174
Katujen alinta kastia	180
Thaimaalainen kupla	185
Raa’asti murskatut mallihaaveet (2011)	191
Romanialainen teinityttö kaupan (2012)	201
»Vamma on kiusallinen mutta ei vakava» (2013)	206
Romanialaiset remmiin, mutta osaavat suomalaisetkin	215
Tapaus Aarniolla on seurauksia	225
Ammuskellen halki kaupungin (2011)	227
Kissaa ja hiirtä ryöstäjien kanssa (2011–2012)	233
»Narkkari näki käärmeiden ryömivän ihon alla» (2016)	240
Ensiyritys jäädä eläkkeelle (2019)	244
Sukuriita keskellä kaupunkia (2019)	247
»Et sä vittu voisi kuolla jo?»	249
Nyt on aika lopettaa	252
Kenneth Erikssonin loppusanat	
Pienet resurssit, enemmän töitä	254
Ennen poliisintyö oli helpompaa	255
Rikollisten olemuksesta	260
Seksikaupparikokset asialistalla	263
Outoja kampituksia	266
Kukaan ei ole hyvä yksinään	269
Ontuvan poliisin jäljillä	273
Kirjailijan loppusanat	
Lähteet	277

PROLOGI

Pasilan poliisitalo, Helsinki, myöhään illalla
huhtikuussa 2015.

Kaksi siviilipukuista poliisia autossa. Toisessa vielä muutama
lisää.

Tehtävä: Vuotuinen ulkomaalaisratsia.

Päämäärä: Syrjäiset liiketilat, hämyisesti valaistut yökerhot,
keskustan hämävät korttelit.

Kohde: Seksipalveluja myyvät naiset.

Ryhmänjohtaja: Kenneth Eriksson, rikosylikonstaapeli,
Helsingin poliisi.

Kevätillan viileys on ehtinyt laskeutua Vaasankadun ylle Kal-
liossa. Muutaman paikallisen baarin edustalla seisoo väkeä
tupakalla. Yksinäinen jalankulkija on matkalla jonnekin. Muu-
ten on rauhallista. Vilkkuva valotaulu kirkuu näyteikkunassa
»Open», ja sen molemmin puolin on kiinnitetty lappuja, joihin
on kirjoitettu käsin niin sanottu palvelutarjonta: hierontaa, yk-
sitysshows, strippausta. Kun pysähdymme huoneiston eteen,
muutamat ohikulkijat vilkaisevat pidättyväisesti meidän suun-
taamme muka piittaamattomina siitä, mitä asiaa meillä itse
asiassa on tässä syrjäisessä liiketilassa majoileville tytöille.
Mutta me emme olekaan yksinäinen mies. Meitä on joukko
pitkiä siviiliasuisia poliiseja, yksi nainen ja lisäksi mies joka

menee edeltä: hieman lyhyempi siilitukkainen keski-ikäinen äijä yllään kulunut vihreä takki, lököttävät farkut ja varrettomat kävelykengät.

Hän soittaa ovikelloa. Kuluu hetki, ja sitten suljetun oven takaa kuuluu hiljaisella äänellä »Hello».

»Poliisi, avatkaa ovi», Kenneth Eriksson komentaa.

Ovi avataan. Sen takaa kurkistaa thaimaalainen nainen, jolla on yllään ohut t-paita ja lyhyet shortsit. Sääret ja jalkaterät ovat paljaina. Hän perääntyy huoneistoon hieman hämillään.

»Oletko yksin?» Eriksson kysyy.

»What?» nainen vastaa.

»Are you alone?»

»No.»

Kaksi muuta naista ilmestyy peremmältä hämärästä huoneistosta. Hekin ovat kevyissä pukeissa ja rupeavat poliisin käskystä penkomaan papereitaan. Työlupa, voimassa oleva oleskelulupa. Kenneth Eriksson katsoo heitä ja pyytää nähdä kaikki paperit. Naiset eivät ymmärrä mitä hän haluaa.

»What?»

»We want to see all documents, working permit, visa, passport.»

»No understand.»

Hämmennys voi johtua siitä, ettei kukaan naisista osaa suomea, hädin tuskin englantiakaan.

»Passi. Työlupa. Working permit. You need a working permit to work in Finland.»

»I have paperit in Pasilan poliisi. Everything inside.»

»Only visit friend.»

Kolme pientä naista, lähes kymmenen pitkää poliisia ja naispuolinen toimittaja sulloutuneena yhteen. Yritetään selvittää tilannetta. Nähtävästi sillä naisista, joka väittää miehensä omistavan huoneiston, ei ole työlupaa.

»Mikä miehesi nimi on?» Eriksson kysyy.

»I don't remember.»

»Etkö muista miehesi nimeä?»

Naiset kerääntyvät taas kokoon. Päädytään siihen, että kyse on poikaystävästä, tuoreesta suhteesta. Silti avomiehen nimi ei vain muistunut mieleen.

Eriksson huokaisee. Hän ei sano sitä silloin mutta myöhemmin, kun olemme haravoineet kymmenkunta samanlaista huoneistoa ja kohdanneet kymmeniä samanlaisia hämmentyneitä puolialastomia naisia, joista vanhin on syntynyt vuonna 1951 ja jotka eivät juuri puhu mitään kieltä.

»He asuvat näissä tiloissa. Se on laitonta, liikehuoneistoissa ei saa asua. Minne he menisivät, jos poliisi rupeaisi siivoamaan heitä pihalle? Moni on asunut Suomessa pitkään. He tulivat tänne rakkauden perässä. Se loppui. Mitä he sitten voivat tehdä? He eivät osaa kieltä eivätkä tiedä yhtään mitään tästä yhteiskunnasta. Silloin he kääntyvät maanmies-tensä puoleen. Onko se poliisin ongelma? Meidänkö pitäisi kouluttaa heidät, opettaa heille kieli ja huolehtia siitä, että heille saadaan kunnolliset asunnot?»

Näiden naisten majapaikkanaan käyttämät tilat muistuttavat häkellyttävästi toisiaan. He elävät lukittujen ovien ja umpeen teipattujen ikkunaruuutujen takana. Julkisivujen taakse kätkeytyy usein ahtaita ja pieniä, himmeästi valaistuja käytäviä, ja niiden varrella on yhteen liitetyistä vaneriseinistä kyhättyjä pieniä »hierontakoppeja». Oven vieressä tiskillä on lähes aina vähän liikaakin koristeita: thaimaalaisia pieniä koriste-esineitä, joulukimalletta ja pieniä alttareita, joiden taulussa on nyttemmin kuolleen kuningas Bhumibol Adulyadejn kuva. Ja kaiken yllä leijuu hien, pesuaineen ja tuoksukynttilöiden ummehtunut haju.

Nämä liiketilat ovat avoinna kutakuinkin vuorokauden ympäri, mutta näinä kahtena viikonlopun myöhäisiltana po-

liisit löytävät vain kaksi asiakasta, joista kumpikin on omassa rähjäisessä kopperossaan. Toinen makaa vatsallaan selkä paljaana lattialle levitetyllä patjalla teeskennellen tajutonta, kunnes Kenneth Eriksson kehottaa häntä tiukasti nousemaan ylös. Toinen makaa alasti selällään samanlaisessa kopperossa ja sanoo olevansa hierojan ystävä ja että heillä on tapana hieroa toisiaan. »Mikä hitto siinä on kun ne eivät ikinä voi olla rehellisiä? Miksi niiden pitää aina valehdella samasta jutusta? Mikseivät ne voi sanoa suoraan: tulin tänne hakemaan hierontaa ja seksiä?»

Kaikki eivät ole thaimaalaisia. Joukossa on venäläisiä, virolaisia – ja sitten neljä naista Nigeriasta. Kaksi heistä löytyy huoneistosta, jonka oveen kiinnitettyssä käsinkirjoitetussa mainoslapussa kerrotaan, että yksi täällä työskentelevistä on »aito suomalainen». Nigerialaiset istuvat parivuoteella liiketilan perimmäisessä huoneessa. Siellä on ahdasta, ja vanhasa televisiossa välkkyy jokin amerikkalainen toimintaelokuva. Naiset näyttävät työn uuvuttamilta ja väsyneiltä.

Kenneth Eriksson tunnistaa molemmat. Hän liikkuu täällä sen verran usein, että useimmat naiset näyttävät myös tietävän, kuka hän on. Kun he tapasivat edellisellä kerralla, toiselta naisista puuttuivat kaikki paperit. Ne puuttuvat vieläkin.

»Kysyin paikan omistajalta ja nainen sanoi, että kaikki on kunnossa.»

Syntyä kiivas keskustelu. Eriksson tekee selväksi, että hän täällä on sheriffi eikä omistaja. Nainen reagoi väsyneesti ja alistuneesti.

»Yes, I know you are the sheriff. I go Pasila Monday. How I go?»

Keskustelun aikana Erikssonin työtoveri huomaa, että »aito suomalainen» piileksii suljetun oven takana. Lyhyessä

keskustelussa selviää, että hänen varsinaiseen työhönsä tosiaan kuuluu strippausta ja erilaisia alistamisesityksiä. Ulkomaalaisten naisten tultua hänen liiketoimintansa on kuitenkin kärsinyt.

Suomalaisnainen on erityisen harmissaan nigerialaiskaksikosta, jota Eriksson parhaillaan läksyttää viereisessä huoneessa.

»Maine kärsii. Oma bisnekseni on kuollut pystyyn. Pitää olla tyytyväinen, jos saa itse edes viisi euroa niistä kahdestakymmenestä mitä strippishow maksaa. Loput menevät omistajalle. Mutta nuo naiset. Kun ovikello soi, asiakkaat haluavat vain sitä yhtä, sillä ne ovat kuulleet, että täällä myydään seksiä. Nuo kaksi ovat olleet täällä kuukauden ja osaavat sanoa suomeksi vain 'sata euroa'. Hyi hitto. Minä en tahdo olla missään tekemisissä niiden seksibisneksen kanssa. Tuntuu helvetin paskamaiselta, että kukaan ei maksa minulle sylimassasta, kun noilta saa samaan hintaan koko hoidon. En ihmettele yhtään, että porukka huutaa huoraa, kun ne kulkevat ohi. Vastenmielistä.»

Silti on tuskin pelkästään ulkomaalaisten naisten vika, että näissä tiloissa aivan kuten keskustan yökerhoissakin on niin hiljaista, että seksiä myymällä on vaikea tulla toimeen. Hiljaisuus johtuu ennen kaikkea siitä, että seksikauppa on siirtynyt yhä suuremmissa määrin nettiin, mistä on helppo tilata naisia suoraan kotiin tai käydä tapaamassa heitä asunnoissa, joita joku toinen vuokraa bordellitoimintaan. Jos poliisi tutkisi nämä ilmoitukset ja ottaisi selvää bordellien sijainnista, heitä menisi siihen joka viikko monta kokonaista työpäivää.

»Varoitusmerkkejä? No esimerkiksi jos ilmoituksessa on ulkomainen puhelinnumero. Silloin joku pyörittää bisnestä naisten kotimaasta käsin ja tekee heillä rahaa», Kenneth Eriksson toteaa.

Kello käy yli puolenyön. On perjantai-ilta, mutta keskustan kadut ovat lähes tyhjillään. Myös ensimmäisessä poliisin ratsaamassa yökerhossa on kovin hiljaista. Ravintolan sisustustekstiileissä näkyy paljon punaista, ja vaikka sisällä ei ole saanut polttaa enää aikoihin, tupakanhaju on pinttynyt seiniin. Kymmenkunta kutakuinkin alastonta naista notkuu turtuneina huoneessa oleskelevien kahden asiakkaan ympärillä. Yksinäisen tangon äärellä keskellä huonetta tanssii nainen rinnat paljaana. Pian miehet on ohjattu jämäkin ottein kellariin. Siellä, isossa ikkunattomassa huoneessa katutason alla on tapana järjestää »yksityisiä samppanjatilaisuuksia». Tarjoiluun sisältyy oma nainen, joka tulee mukaan seurueen erilliseen aitioon. Virallisesti hän on alastomana seuralaisena miehille, jotka huvittelevat juomalla kallista samppanjaa. Epävirallisesti poliisi on löytänyt seurueita, joissa nainen on polvistunut ottamaan joltakulta suihin. Hänellä on tietysti oikeus tehdä niin, kunhan kukaan välikäsi ei rikastu hänen suihinotostaan. Tänä yönä kukaan ei kuitenkaan tarkasta tällaisia yksityiskohtia. Tänä yönä kartoitetaan tilannetta, katsotaan, keitä kaupungissa on juuri nyt, ja yritetään selvittää, valvooko heitä joku.

Kymmeniä asiakirjoja ja oleskelulupia tarkastetaan, muutamia uusia kasvoja ja asiakirjoja valokuvataan. Kenneth Eriksson kirjoittaa nimet ja osoitteet käsin pieneen, koirankorville kuluneeseen ruutuvihkoon, josta ne kopioidaan poliisin sisäiseen ilmoitusjärjestelmään. Ovivaudit, ravintoloitsijat tai naiset eivät ole juuri millänsäkään. Tämä ei ole ensimmäinen kohtaaminen poliisien kanssa. Sen sijaan eräässä toisessa samankaltaisessa yökerhossa muuan vanhemmanpuoleinen, siististi pukeutunut mies kiihtyy pahemman kerran. Paikka on yksi niistä klubeista, jotka väittävät siivonneensa kaiken prostituution omilta pinnoiltaan. Sillä välin kun poliisit tarkastavat jonoon asettuneita naisia, mies purkaa ilmoille

närkästystään. Hänellä on asiaa poliiseille. Tai ehkä koko yhteiskunnalle.

»Mies ja nainen. Eikö se ole luonnollista? Miksi te tänne tulette? Miksette mene keskustan rappukäytäviin missä homot ottavat poskeen toisiltaan? Ymmärrän että ihmiskauppa on hirveä juttu, mutta tiedättekö mitä, en ole koskaan nähnyt sellaista täällä Helsingissä. Kaikki naiset, joita minulla on ollut, ovat tehneet tätä työtä vapaaehtoisesti.»

Purkaus jatkuu loputtomana tilityksenä siitä, miten kummallista on, että Suomi on tehnyt prostituutiosta niin ison ongelman.

»Laillistakaa kaikki. Miten teille ei mene perille, että on ihan normaalia viedä nainen asuntoonsa. Olen käynyt 44 maassa, ja vain täällä sitä pidetään rikollisena. Useimmat myyvät mieluummin seksiä kuin käyvät toimistotöissä, voiko sitä olla niin vaikea hyväksyä?»

Poliisit eivät ole huomaavinaan miestä. He eivät ole täällä moralisoimassa, jos joku myy seksiä. He ovat tarkistamassa, että se tapahtuu omasta aloitteesta. Hetken päästä mies löntystää baaritiskille. Siellä odottelee osa hyvin vähäpukeisista naisista, joiden paperit poliisi on jo tarkastanut ja hyväksynyt. Kukaan heistä ei ole prostituoitu. He ovat omien sanojensa mukaan turisteja, jotka ovat käymässä ystävättärensä luona tai sattuneet muuten vain päätymään juuri tänne.

Juuri ennen kuin kaikki on valmista, yksi venäläisnaisista lähtee salista selvitettyään asiansa poliisien kanssa. Hän saa seurakseen nahkatakkiin pukeutuneen ison kaljun miehen, joka luo lähtiessään poliiseihin ärtyneen katseen. Pari ei sano toisilleen sanaakaan mennessään ulos.

Myöhään yöllä Kenneth Eriksson ryhmineen ajaa takaisin Pasilan poliisiasemalle. Vuoden ratsia on ohi. Kymmeniä hierontapaikkoja, yökerhoja ja syrjäisiä kujia on tarkastettu.

Saldo: muutamia uusia kasvoja ja ulkomaalaisten prostituoitujen nimiä, yksi keskeytetty yritys ostaa seksiä julkisella paikalla. Periaatteessa status quo.

Nyt voidaan taas ryhtyä varsinaiseen poliisintyöhön. Sillä työllä on aivan muu tavoite kuin saattaa häkeltyneiden thain naisten ja yökerhoissa liikkuvien vähäpukeisten itäeurooppalaisten tilannekatsaus ajan tasalle.

Tätä poliisintyötä tehdään kuitenkin ilman yleisöä niinä päivinä, iltoina ja öinä, kun Kenneth Eriksson ja hänen miehensä kiertävät kaupungin katuja, jututtavat rikollisia, keskustelevat mahdollisten uhrien kanssa ja kuulostelevat muita, jotka ehkä tietävät asioista. Tätä työtä muuan itsepäinen, temperamenttinen ja maineikas rikosylikonstaapeli on tehnyt 1980-luvulta saakka: tutkinut näyttäviä ryöstöjä ja törkeää järjestäytynyttä rikollisuutta ja myöhemmin, kaiken muun ohella, ryhtynyt selvittämään seksikaupassa rehottavaa rikollisuutta.

Kenneth Eriksson on viime vuosina tullut tunnetuksi viimeksi mainitusta. Kaikki ei kuitenkaan alkanut punaisiksi teipattujen ikkunoiden takana piilevissä hämäräperäisissä liike-tiloissa tai himmeästi valaistuissa yökerhoissa. Kaikki alkoi jossain aivan muualla.

PÄÄTTÄVÄINEN NUORIMIES PERUSTAA ETSIVÄTOIMISTON

»Jos on kasvanut köyhyydessä eikä ole koskaan saanut mitään ilmaiseksi, oppii kyllä painamaan lujasti ja määrätietoisesti duunia saavuttaakseen tavoitteensa.»

On vaikea sanoa, kuinka pitkälle meneviä johtopäätöksiä lapsuuden aikaisista tapahtumista voi tehdä, mutta jotain varmasti ennusti se, kun vuonna 1963 kotiasioihin tyytymätön kolmivuotias Kenneth Eriksson päätti karata kotoa.

Siihen aikaan koko perhe asui vielä yhdessä. Karin-äiti oli töissä kaupungin sähkölaitoksella ja Bjarne-isä puhelinasentajana Helsingin Puhelinyhdistyksellä. Sisarusparveen kuului Kennethin lisäksi myös isosisko Kerstin, joka oli syntynyt vuonna 1959, ja pikkusisko Camilla, syntynyt vuonna 1962.

Juuri sinä vuonna perhe oli muuttanut Helsinkiin Dragsvikin varuskunnasta Tammisaaresta, missä isä oli kuulunut vuoden ajan armeijan kantahenkilökuntaan.

Nyt he olivat kuitenkin palanneet kaupunkiin. Uusi koti ei ollut koolla pilattu – yksiö jossa oli makuualkovi – mutta se oli seitsemännessä kerroksessa Neljännen linjan varrella Kalliossa, ja siitä oli kaunis näköala kirkolle.

Pikku Kenneth kuitenkin sattui olemaan hyvin tyytymätön syystä, jota ei enää muista, ja tunne kohdistui suoraan omaan perheeseen: hän oli kerta kaikkiaan kyllästynyt heihin. Päätäväisenä pikku kolmivuotiaana hän ei kauaa jahkaillut: jos touhu ei miellytä, sitten pitää lähteä. Niinpä hän pakkasi topakasti pieneen matkalaukkuunsa kaikkein tarpeellisimman – kuluneen pehmonallen ja voileivän, asteli rappukäytävään ja katseli ympärilleen.

Tilanne oli kimurantti. Rappukäytävään päästyään hän nimittäin tajusi, että koti oli niin korkealla, että katusoon piti mennä hissillä. Hissi sattuikin onneksi olemaan seitsemännessä kerroksessa, joten hän kiskoi oven auki, astui sisään pieni laukku kädessään ja sulki oven perässään niin että kalahti. Sitten hän nousi varpailleen ja ojentautui niin pitkäksi kuin suinkin pystyi ulottuakseen alimpaan nappiin, mutta vaikka hän kuinka kurkotteli, se ei riittänyt. Yksikään sormista ei ylettänyt nappiin. Hän ponnisti hieman lisää. Se ei auttanut. Hetken pähkäilytyään hän tajusi, että tilanne edellytti uutta päätöstä: hänen piti palata kotiin.

Pieni laukku käteen, hissien ovi auki ja takaisin asuntoon. Hänen muistaakseen kukaan ei ollut ehtinyt kaivata häntä sinä aikana kun hän oli ollut karkuteillä hississä.

Sen päivän ankara tyytymättömyys kuitenkin laantui varsin pian, ja arki pienessä asunnossa jatkui seuraavat vuodet ilman uusia tunteikkaita pakoyrityksiä. Sitten Karin ja Bjarnen välit alkoivat käydä koko ajan kireämmiksi. He korottivat ääntään. Riideltiin. Koskaan ei käyty käsiksi, mutta ei se kovin mukavaa ollut.

Kun aikuisten riitelyä oli jatkunut kotona pari vuotta, vanhemmat päättivät, että heidän oli viisainta kulkea eri teitä. Avioero ei ollut rakentavimmasta päästä. Lasten edessä syydettiin päinvastoin melkoisesti ilkeyksiä ja oviakin ehdittiin paiskoa useampaan otteeseen, kunnes Karin viimein ilmoitti ottavansa kaikki kolme lasta mukaansa ja muuttavansa Maunulaan. Silloin Kenneth oli kuusivuotias, ja muutto oli hänen elämässään neljäs.

Samoihin aikoihin kun äiti ja lapset purkivat vuonna 1966 muuttolaatikoita kaksiossaan Koivikkotie 2:ssa, Bjarne-isä löysi asunnon Lönnrotinkadulta. Äidin äiti Editha Kjellberg puolestaan muutti tyttärensä luo ja seurasi perhettä myös kaksi vuotta myöhemmin Männikkötie 4:n kerrostalokolmioon, johon he viimein asettuivat. Karin-äidin oli tehtävä paljon töitä saadakseen rahaa perheen elättämiseen, joten Editha-mummo piti huolta lapsista, siivosi, laittoi ruokaa ja oli aina kotona lapsia varten. Hänestä tulikin Kennethille tärkein aikuinen koko lapsuuden ajaksi.

Alueen muiden ruotsinkielisten lasten tavoin Kenneth alkoi pian Maunulaan muutettuaan käydä Haavikkotien ruotsinkielistä kansakoulua. Se oli pieni koulu, jossa ensimmäinen ja toinen luokka mahtuivat samaan luokkahuoneeseen. Luokkatoverien joukossa ei ollut tuttuja lapsia omasta korttelista, sillä Männikkötien ympäristössä asui lähes yksinomaan suomenkielisiä. Vapaa-aikanaan hän olikin tekemisissä enimmäkseen suomeksi oman talon poikien kanssa. Tässä porukassa Kennethistä tuli vähitellen »Kentsu», ja tällä lempinimellä hänet opittiin pian tuntemaan myös junnufutiksessa, jota hän oli ruvennut pelaamaan.

Bjarne ei pitänyt aktiivisesti yhteyttä lapsiinsa. Joskus he tapasivat, mutta suhde ei ollut kovin läheinen muun

muassa tulehtuneen avioeron vuoksi. Vanhempien suhde oli silloin ja jatkossakin huono, minkä lapsetkin saivat tuntea kasvaessaan. Äidin tyytymättömyys johtui rahasta ja elatusmaksuista, joita hänen mukaansa oli jäänyt räsiin, eikä hän säästellyt kritiikkiään lasten läsnä ollessa. Jatkuva mustamaalaaminen ei ainakaan parantanut Kentsun kuvaa isästään.

Maunulan kaupunginosaa, jonne Erikssonin perheen äiti ja lapset olivat muuttaneet, oli ryhdytty rakentamaan jo 1950-luvulla, mutta suurimmat rakennusmassat nousivat 60- ja 70-luvuilla osana Helsingin kaupungin pyrkimyksiä ratkaista tuolloin vallinnutta asuntopulaa. Maunulan vuokraloihin muutti paljon ihmisiä, joilla ei ollut varaa hankkia asuntoa muualta, ja tähän ryhmään kuului myös Erikssonin perhe. He olivat asettuneet Maunulan »köyhäksi puoleksi» mielletylle alueelle eli Pakilantien »huonommalla» puolella sijaitseviin kaupungin vuokra-asuntoihin. Kaupunginosan muut suomenruotsalaiset asuivat lähes yksinomaan niin sanotussa svenska gårdenissa Suonotkontiellä Pakilantien »paremmalla» puolella. Lähiölle oli jo ehtinyt tulla huono maine jonkinlaisena Suomen huumekeskuksena, ja se näkyi myös katukuvassa. Ostoskeskuksen luona viihtyi lähinnä alkoholisteja ja narkkareita, jotka niin ikään olivat päätyneet tänne osana kaupungin uutta asuntopoliittikkaa. Peittelemätön huumeidenkäyttö ja siitä seuranneet levottomuudet jättivät jälkensä koko kaupunginosaan, jonka huono maine säilyi vielä vuosia.

Samoilla kulmilla varttuneita nuoria oli Kentsu Erikssonin lisäksi sittemmin rikoksista tuomittu huumeepoliisin entinen päällikkö Jari Aarnio. Silloin he eivät tunteet toisiaan, mutta myös Aarnio on haastatteluissa

muistellut lapsuuden levottomia kotikulmia, joilla oppi muun muassa piilottamaan rahansa vaatteiden alle, niin etteivät narkkarit päässeet ryöstämään niitä.

Hitunen kaupunkilaisjärkeä oli siis välttämätöntä, jotta olisi ylipäättään selvinnyt. Vaara ei vaaninut yksin-omaan narkkareiden suosimilla kulmilla vaan lisäksi piti pärjätä jatkuvissa tappeluissa, joita säännöllisesti puhkesi Maunulan eri pihajengeihin järjestäytyneiden nuorten välillä.

Vaikka ulkona oli levotonta, Kentsu vietti suuren osan ajastaan poissa kotoa, sillä yksinäinen nuori poika ei oikein viihtynyt kotosalla kaiken naisväen keskellä. Hän kaipasi isähahmoa, jollainen useimmilla kavereilla oli. Kiinnostus kouluun jäi enimmilläänkin maltilliseksi.

Kymmenvuotiaana hän oli kuitenkin selvinnyt kansakoulusta jokseenkin kunnialla. Nyt edessä oli viisivuotinen keskikoulu, ja sitä hän alkoi käydä Svenska Normallyceumissa, Norsenissa, jossa hän päätyi klassisen latinan linjalle yhdeksän muun pojan kanssa. Sinne meneminen oli äidin idea, mutta Kentsu ei pannut hanttiin vaan löysi pian omat suosikkiaineensa: latinan, historian ja eläintieteen.

Koska kotona oli niukasti rahaa, Kentsu otettiin vapaaoppilaaksi, mikä tarkoitti, että hänen äitinsä ei tarvinnut maksaa hänen koulunkäynnistään. Sen sijaan hänen olisi pitänyt maksaa parisenkymmentä markkaa kuukaudessa siitä, että pojalla oli oikeus kouluruokaan, sillä kansakoulun mukana loppui myös ilmainen ruokailu. Summa oli liian suuri kolmen lapsen yksinhuoltajalle, joka yritti sinnitellä runsaan 1200 markan kuukausipalkalla. Siksi päätettiin, että poika veisi kouluun omat eväät. Useimmiten hänellä oli termospullo puolillaan keittoa, jonka mummo laittoi hänelle ennen jokaista koulupäivää. Hänen lempiruokaansa oli hernekeitto.

Ruokatunnilla annos oli parhaassakin tapauksessa enää haalea. Ne nuoret, joilla ei ollut varaa maksaa kouluruokailusta, istuivat eväslaatikoineen luokassa. Varakkaammat lapset saivat syödä ruokalassa. Kentsu ei kuitenkaan ollut ainoa, joka tuli köyhistä oloista. Hän ei ollut myöskään ainoa, joka tunsu kuinka nuorten välille vedettiin selvä raja sen mukaan, keillä oli varaa ja keillä ei.

Hän ei ystäväystynyt läheisemmin kenenkään luokkatoverinsa kanssa. Useimmat heistä asuivat kaupungin svenska gårdenien tienoilla ja elivät aivan erilaista arkea kuin hän itse. Erot näkyivät tietysti myös päälle päin. Kun luokkakaverit rupesivat käyttämään merkkifarkkuja, Kentsun täytyi pukeutua mummon kotona ompelemiin housuihin. Teinipojalle tällainen tilanne kävi pian siedättömäksi, ja niinpä hän asteli kaksitoistavuotiaana Union Oiliin, sai sieltä kesätöitä juoksupoikana ja ansaitti kesän mittaan sen verran rahaa että saattoi ostaa itselleen muodinmukaisempia vaatteita.

Työ – tai palkka – sai heti janoamaan lisää ja auttoi oivaltamaan, ettei mikään elämässä ole ilmaista. Jos haluaa jotain, se vaatii kovaa työtä, tai kuten hän itse sanoo, »jos haluaa makkaraa näkkileivän päälle, täytyy tienata rahansa itse». Kun taskurahaa oli enemmän, arkikin sujui paremmin.

Myös kaveriporukka tuli yhä tärkeämmäksi Kentsulle, joka kaipasi isähahmoa. Tässä vaiheessa Bjarne Eriksson oli ryhtynyt työskentelemään rikospoliisina, mutta on vaikea sanoa, johtuiko isän poliisinurasta vai siitä, että Kentsu ahmi muun muassa Enid Blytonin Viisikko-kirjoja vai molemmista, että hänen mieleensä juolahti ajatus omasta etsivätoimistosta.

Kaksitoistavuotiaana hän joka tapauksessa perusti kaverinsa kanssa sellaisen. He toimivat täysin vakavis-

saan. Pojilla oli säännöllisesti kokouksia, joissa he lukivat sanomalehteä, poimivat palstoilta ratkaisemattomia rikosjuttuja ja lähtivät sitten rikospaikalle suorittamaan teknisiä tutkimuksia. Kovasta innosta huolimatta he eivät onnistuneet tarjoamaan poliiseille ratkaisevia paljastuksia, mutta jonnekin taustalle jäi kytemään epämääräinen ajatus ryhtyä jonain päivänä oikeaksi etsiväksi.

Kaikkia kavereita ei kuitenkaan kiinnostanut leikkiä etsivätoimistoa. Kentsu etsi yhteyttä muihin ja samalla mahdollisuutta kanavoida teinipojan kasvavaa tarvetta esiintyä koviksena hakeutumalla jengeihin, joihin mahtui kaikenlaisia tyyppejä. Yksi syytti kotitalonsa tuleen. Toinen tappeli muita enemmän. Kolmas taas ryyppäsi viinaa oikein urakalla kauan ennen kuin oli täyttänyt kuuttatoista. Maunulaa ympäröivä reviiri alkoi pian käydä pieneksi tälle kirjavalle jengille, sillä poikien kasvaessa kasvoi tarve vallata lisää elintilaa. Pikkuhiljaa he rupesivat käymään bussilla keskustassa, missä oli enemmän mahdollisuuksia tasapainoilla lain salliman rajoilla. Nämä kahden–kolmentoista ikäiset kundit hengailivat myöhään iltaisin keskustan vilkkaimmilla kulmilla, mutta kotona se ei näyttänyt hetkauttavan ketään.

Bjarne-isä ei edelleenkään pitänyt sen aktiivisemmin yhteyttä poikaansa ja tuskin edes tiesi mitä tämä puuhaili. Vuoteen 1976 mennessä Kentsu arvioi tavanneensa Bjarnen korkeintaan 30 kertaa, mistä ei tule edes kolmea kertaa vuodessa. Siitä syystä miehestä ei koskaan tullut pojalleen »isää», vaan hän pysyi tälle »Bjarnena» aina siihen saakka, kunnes kuoli vuosia myöhemmin.

Mummo oli Kentsulle tärkein, mutta muut kodin naiset kävivät hänelle koko ajan etäisemmiksi. Jos hän ei ollut koulussa, jalkapallokentällä tai jossain työssä, jossa saat-

toi ansaita muutaman lantin, hän oleskeli enimmäkseen kaupungilla jengeissä, joissa osa pojista lipsui jo lain väärälle puolen ja toiset, kuten hän itse, pysyivät niukin naukin oikealla puolella. Hän oli säännöllisesti mukana tappeluissa, mutta näpistely ei häntä kiinnostanut. Oli si ollut helppoa tehdä vääriä valintoja, olla väärässä paikassa väärään aikaan, ja joskus lähinnä sattuma ratkaisi, kuka ajautui rikoksen poluille ja kuka löysi tiensä eteenpäin lipeämättä sinne.

Nuorten epämääräiset edesottamukset kaupungilla eivät ehkä herättäneet kodeissa kovinkaan suurta huolta. Kaupungin nuorisotoimessa sen sijaan päätettiin viimein lähettää kaduille aikuisia, joiden tehtävänä oli houkutella poikia pois ajelehtivista jengeistä. Yksi heistä oli miespuolinen nuorisotyöntekijä, joka kierteli kullilla ja värväsi levottomia kundeja kaupungin judosalille. Isähahmoa kaipaaville pojille hänestä tuli sellainen. Aikuinen, sopivan ankara mies, joka tuntui välittävän siitä mitä he tekevät. Viisitoistavuotias Kentsukin päätti yhtenä iltana, osin sattumalta, tarttua nuorisotyöntekijän ehdotukseen kokeilla judoa. Niin hän löysi itsensä eräänä päivänä salilta, ja varsin pian kävi ilmi, että hänellä oli lahjoja. Monet hänen jengistään valitsivat toisin. Osan heistä hän tapasi monta vuotta myöhemmin ja silloin aivan eri roolissa.

Sitten koulu loppui. Hänelle oli jo alkanut valjeta, että vanhempien ero oli mennyt pahan kerran pieleen ja että lapset oli vedetty mukaan riitaan hyvin vahingollisella tavalla.

Jatkaessaan satunnaisissa töissä hän ryhtyi siksi omasta aloitteestaan pitämään aktiivisemmin yhteyttä isäänsä. Ensinnäkin hän oli alkanut ymmärtää, että kaikki mitä isästä oli sanottu ei ehkä pitänytkään paikkaansa. Toisek-

”MENO OLI KUIN SUORAAN ELOKUVISTA.”

Vauhdikkaissa muistelmissaan rikosliigoihin ja paritusrikollisuuteen erikoistunut legendaarinen rikosylikonstaapeli Kenneth ”Kentsu” Eriksson kertoo kiperimmät ja erikoisimmat juttunsa pitkän uransa varrelta.

Nuoruutensa Stadin poikaporukoissa luuhannut Eriksson tunnetaan tehokkaana tutkijana, joka paukkaa kaduille hoitamaan homman, kun toiset vielä plaraavat papereitaan. Pelisilmällään ja epäsovinnaisilla tavoillaan hän on hankkinut tunnustuksen monelta kovanaamalta.

Erikssonin tutkimiin juttuihin kuuluvat muun muassa Suomen suurin kultakaupparyöstö, Cannonball-jengin ampumisjupakka, pankkiryöstöaalto ja mallitoimiston törkeä seksuaalirikosvyyhti.

Uranuurtaja Eriksson on ollut paritukseen liittyvien rikosten selvittämisessä. Aiemmin vähälle huomiolle jääneen toiminnan takaa on paljastunut kiristystä, raakaa väkivaltaa ja ihmiskauppaa, jotka kohdistuvat usein kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin.

9 789510 451106

www.wsoy.fi

99.1 / 35.7

ISBN 978-951-0-45110-6